

**แนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง
ดวงพร อุณจิตต์**

**Management Guidelines to Enhance Well-Being in Schools
under Lampang Primary Educational Service Area Office**

Duangporn Oonjitt

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100

Dependent of Educational Administration, Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, Muang, Lampang 52100

Corresponding author. E-Mail address: Maildaung@gmail.com

Received: 1 August 2017; Accepted: 14 November 2017

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) ศึกษากรอบแนวคิดการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง และ 3) นำเสนอแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง จำนวน 372 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI_{modified}

ผลการวิจัย พบว่า 1) กรอบแนวคิดการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ประกอบด้วย 1.1) กระบวนการบริหาร 3 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล 1.2) การบริหารตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป 1.3) ความผาสุกในโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาวะ สภาพโรงเรียน ความสัมพันธ์ทางสังคมและวิถีเดิมเติมด้วยตนเอง 2) ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ด้านการประเมินผลมีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ การวางแผน และการนำแผนไปปฏิบัติ ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้านของการประเมินผล พบว่า ด้านวิชาการมีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ตามลำดับ และ 3) แนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน พบว่า 3.1) การบริหารวิชาการ ควรให้ผู้บริหารส่งเสริมครูให้ใช้เทคนิคการสอนเชิงบวกให้กำลังใจหรือแรงบันดาลใจกับนักเรียน รวมถึงชี้แนะให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง 3.2) การบริหารงบประมาณ ควรให้ผู้บริหารสำรวจและจัดซื้อและอุปกรณ์เคมีภัณฑ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ รวมถึงเชิญชวนครูร่วมวางแผนการใช้จ่ายด้านสุขภาวะนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ 3.3) การบริหารงานบุคคล ควรให้ผู้บริหารสนับสนุนครูให้ได้รับการพัฒนาหรือฝึกอบรมให้มีเทคนิคการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน และประสบความสำเร็จทางวิชาการ 3.4) การบริหารทั่วไป ควรให้ผู้บริหารจัดหาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความแข็งแรงของอาคารสถานที่ รวมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนและครูร่วมกันตรวจสอบเพื่อความปลอดภัยในการใช้งานทุกครั้ง

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารโรงเรียน เสริมสร้างความผาสุก

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the conceptual framework of management for enhancing well-being in schools under Lampang primary educational service area office 2) to analyze the priority needs for management to enhance well-being in schools under Lampang primary educational service area office and 3) to propose for management guidelines to enhance well-being in schools under Lampang primary educational service area office. The data were collected from 372 respondents; administrators, teachers, students and parents from Lampang primary educational service area office. The instruments were questionnaires and feasibility and appropriateness assessment. The mean, standard deviation and PNI_{modified} are used in the data analysis.

The three main findings revealed results as follows. 1) The conceptual framework of management for enhancing well-being in schools under Lampang primary educational service area office was consisted of three areas: 1.1) The administration process comprised planning, implementation and evaluation; 1.2) administration process comprising academic, budget, human resource, and general management; and 1.3) well-being in schools comprising health status, school condition, social relationship and self-fulfillment strategy. 2) The highest level of priority needs in management for enhancing well-being in schools under Lampang primary educational service area office were evaluation, planning and implementation, respectively. Focused on the evaluation, the highest need level were academic need, budget, human resource and general administration, respectively. 3) The management guidelines to enhance well-being in schools were addressed. 3.1) The administrator should support teachers using positive teaching techniques to hearten or inspire students, including self-study. 3.2) The administrator should survey and provide medicine and chemicals based on the school's needs and appropriate budget. In addition, the administrator should invite the teachers to make a financial plan to cover the students' physical and mental health. 3.3) The administrator should support teachers' development and training to gain techniques on motivating students to have happiness, fun and academic success. 3.4) The administrator should provide experts to check the building safety and encourage students and teachers to do the same on this issue.

Keywords: School Management Guidelines, Well-Being in Schools

บทนำ

การบริหารโรงเรียนในประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า ได้กำหนดเป้าหมายการบริหารเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นจำนวนมาก มีกระบวนการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในการทำงานเป็นหลักการสำคัญ เพื่อให้โรงเรียนได้ผลผลิตด้านความสำเร็จทางวิชาการเป็นลำดับแรก อย่างไรก็ตาม การบริหารมุ่งผลผลิตด้านความสำเร็จทางวิชาการหรือความเป็นเลิศทางวิชาการดังกล่าวไม่อาจทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการเรียนได้อย่างแท้จริง เนื่องจากพบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) ในทุกปีการศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนในระดับปานกลางจนถึงระดับต่ำกว่าเกณฑ์ (National Institute of Educational Testing Service (NIETS), 2017) นอกจากนี้ยังพบว่า นิสัยการเรียนรู้ของนักเรียนไทยร้อยละ 30 ขึ้นไป มีปัญหานิสัยการเรียนรู้ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความเร็วในการอ่านมากที่สุด รองลงมาความเข้าใจในการอ่าน การเตรียมตัวสอบ และการจัดการเวลาในการเรียน การไม่ทบทวนสิ่งที่เรียนในแต่ละวัน การทำคะแนนได้ไม่ดีทั้งที่คิดว่าตนเองเข้าใจเรื่องนั้น และการจำในสิ่งที่อ่านไปไม่ค่อยได้ อาจกล่าวสรุปได้ว่า ผลผลิตทางการศึกษาของไทยทำให้นักเรียนมีปัญหาในการเรียนรู้ มีนิสัยที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งนำไปสู่การไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า สภาพบรรยากาศในโรงเรียนที่มุ่งเน้นด้านวิชาการอย่างมาก โดยการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่จะมุ่งส่งเสริมวิชาการให้แก่แก่นักเรียน ซึ่งนำไปสู่การเรียนเปรียบเหมือนยาขม ยิ่งเรียนยิ่งมีความทุกข์เพิ่มขึ้นความสุขลดลง

(Wasri, 2015) อาจกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ในโรงเรียนไทย ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จทางการวิชาการ และขาดความสุข สนุกสนานในการเรียนรู้ในโรงเรียน

ความสำเร็จทางการเรียนหรือการประสบความสำเร็จทางการศึกษานับว่าเป็นเป้าหมายที่ทุกคนต้องการ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนในการจัดบรรยากาศส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุขควบคู่กับความสำเร็จทางการเรียน มีความสนุกสนาน มีความพึงพอใจในการเรียน และคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งแนวทางที่ทำให้เกิดบรรยากาศดังกล่าวต้องอาศัยการส่งเสริมความผาสุกในโรงเรียน (Well-Being in Schools) โดยมีตัวอย่าง คือ รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้นำประเด็นความผาสุกมากำหนดเป็นนโยบายการศึกษา เนื่องจากพบว่า ความผาสุกมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างมุมมองความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้ ตลอดจนความสุขของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งต่อมาองค์ยูนิเซฟได้รายงานผลการสำรวจ พบว่า เด็กสหราชอาณาจักรมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมมาก เมื่อเทียบกับเด็กในประเทศที่พัฒนาแล้ว และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้นักการเมืองมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับธรรมชาติของเด็กในสหราชอาณาจักร ตัวอย่างจากสหราชอาณาจักรได้ทำให้ประเทศออสเตรเลียและอเมริกาเหนือนำไปปรับปรุงการบริหารโรงเรียนเพื่อลดพฤติกรรมไม่เหมาะสมของเด็กและวัยรุ่น อาทิ การติดสารเสพติด การตั้งครกในวัยรุ่น ซึ่งพบว่า ช่วยลดพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่างๆ ลง ตลอดจนการลดความเสี่ยงด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน

ความผาสุก ความอยู่ดีมีสุข หรือความอยู่เย็นเป็นสุข ในความหมายทางสังคมศาสตร์ หมายถึง ภาวะของการมี

สุขภาพกายสุขภาพใจที่ดี มีความพอใจในสภาพชีวิตความเป็นอยู่ นับเป็นเป้าหมายในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต่างไปเป้าหมายเก่าที่เน้นความเจริญรุ่งเรืองทางวัตถุที่ไม่อาจทำให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่เย็นเป็นสุขเสมอไป (Chiengkul, 2010) แนวคิดความผาสุกถูกใช้ในการบรรยายถึงสุขภาวะ คุณภาพชีวิต และความยั่งยืนโดยรวมของบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ความสุขและคุณภาพชีวิต ดังนั้นความผาสุกของนักเรียนคือการรับรู้ถึงคุณภาพชีวิต ความสำเร็จและความพึงพอใจในชีวิต (Nelson, Tarabochia and Koltz, 2015)

การเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องอาศัยแนวทางการบริหารเป็นกลไกขับเคลื่อนตามกระบวนการบริหารและภารกิจการบริหารงาน 4 ด้านของโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องต่อเนื่องกันเป็นระบบและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ส่วนปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารและครูผู้สอน (Egic, Tasic and Saifert, 2010) เพื่อให้โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเสริมสร้างความผาสุก อาทิ ความอบอุ่น ความปลอดภัยแก่นักเรียนพร้อม ๆ กับการสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางวิชาการของนักเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทศไทยไม่มีการศึกษาหรือการวิจัยในประเด็นความผาสุกในโรงเรียน แต่พบว่ามีงานวิจัยจำนวนมากมุ่งสำรวจและศึกษาเกี่ยวกับความเป็นเลิศทางวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม ทำให้ประเทศไทยได้ข้อค้นพบจำนวนมากเกี่ยวกับการเสริมสร้างคนเก่งและคนดี แต่การเสริมสร้างให้คนมีความสุขกลับมีในปริมาณน้อย อาจกล่าวสรุปได้ว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องเพิ่มการศึกษาหรือวิจัยในประเด็นความผาสุกในโรงเรียน เนื่องจากความผาสุกส่งผลต่อความสุข ความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตนักเรียนโดยตรง โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่ในเมืองและชนบท โดยโรงเรียนในสังกัด สพฐ. จำนวนมากประสบปัญหา นักเรียนมีความเครียด วิตกกังวลในการเรียนรู้ ซึ่งมีส่วนนำไปสู่การไม่ประสบความสำเร็จทางวิชาการจำนวนมาก

ผลการศึกษางานวิจัยของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พบว่า งานวิจัยจำนวนมากมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความเป็นเลิศทางวิชาการ คุณธรรมจริยธรรมเช่นเดียวกัน

กับระดับประเทศ ทำให้ยังขาดผลการศึกษาคความผาสุกในโรงเรียน ประกอบกับโรงเรียนในสังกัด สพฐ. จังหวัดลำปางมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากกระจายอยู่ตามชนบท ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาประเด็นความผาสุกในโรงเรียนในจังหวัดลำปาง ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้อาจจะสะท้อนสภาพความผาสุกในโรงเรียนระดับประเทศ นอกจากนี้โรงเรียนในสังกัด สพฐ. จังหวัดลำปาง หลายแห่งเป็นเครือข่ายกับคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ทำให้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การตอบแบบสอบถาม เป็นต้น

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน ซึ่งวิเคราะห์และสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความผาสุกในโรงเรียนในต่างประเทศ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาวะ (Health Status) สภาพโรงเรียน (School Conditions) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) วิธีการเติมเต็มด้วยตนเอง (Means for Self-Fulfillment) (Konu and Lintonen, 2006; Leaver, 2013) และศึกษาแนวทางการบริหารตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป (มาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองใน พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542) ซึ่งบูรณาการกับกระบวนการบริหาร 3 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผล (Siribanpitak, 2009) โดยข้อค้นพบที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ เพื่อให้โรงเรียนมีการสภาพการบริหารงานอย่างเป็นผลสำเร็จ ในด้านการเอื้ออำนวยให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารอบแนวคิดการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง มีวิธีดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีและหลักการบริหารสถานศึกษา และศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบแนวคิดของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีและหลักการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลำปาง (ระดับชาติและท้องถิ่น)

2. ศึกษาจากแนวคิดและหลักการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน โดยใช้แบบคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนที่เหมาะสมกับบริบท โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดและแนวทางการบริหารสถานศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวคิดเกี่ยวกับความผาสุกเพื่อกำหนดประเด็นสัมภาษณ์

1.2 ประสานกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดวันและเวลาสะดวกในการสัมภาษณ์

2. แบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถามปลายเปิด ใช้สอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 35 คน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 นำผลการสัมภาษณ์ข้างต้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจับประเด็นสำคัญ เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่จังหวัดลำปาง

2.2 นำแบบสอบถามปลายเปิดดังกล่าวไปให้ผู้บริหารและครูผู้สอน ตอบแบบสอบถามเป็นลายลักษณ์อักษร

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดประเด็นหลักเกี่ยวกับความผาสุกในโรงเรียนจากกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) จัดทำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เป็นรายข้อคำถาม กำหนดการตอบแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน (Rating Scale) ใช้คำตอบแบบสนองคู่ (Dual Responses)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3) ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องและความเหมาะสมระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการเป็นรายข้อ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในสถาบันการศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านความผาสุก รวมจำนวน 3 คน ซึ่งแบบประเมินทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนจำนวน 30 แห่ง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในภาษาที่ใช้และประเด็นการตอบข้อคำถามในแต่ละข้อ นำข้อมูลที่ได้รับไปตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค (Cronbach Alpha Coefficient) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.70 ขึ้นไปจึงยอมรับว่าแบบสอบถามมีความเที่ยง สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลได้ ซึ่งผลจากการหาค่าความเชื่อมั่นจากแบบสอบถามทั้งฉบับในครั้งนี้ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.87

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่างแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ฉบับที่ 1 โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสังเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นและเรียบเรียงเป็นประเด็นตามการบริหารงานตามภารกิจหลัก 4 ด้าน และนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อให้ข้อเสนอแนะด้านภาษาและความสอดคล้อง ถูกต้องของเนื้อหา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) จัดลำดับและจับประเด็นสำคัญของข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์เชิงสถิติ และนำเสนอในรูปแบบตาราง

แนวทางหลัก แนวทางรองและวิธีดำเนินการในรูปแบบโครงการและกิจกรรมเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะได้

2) นำผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาปรับปรุงภาษาให้เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ

3) จัดทำร่างแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ฉบับที่ 2 เพื่อนำเสนอในการประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีดำเนินการ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี $PNI_{modified}$

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการหาค่าดัชนี PNI เพื่อจัดลำดับและกำหนดประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

4. การนำเสนอแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สรุปเป็นแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินการ

1. จัดทำร่างแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ฉบับที่ 2

2. จัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 7 คน ร่วมวิพากษ์ ร่างแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ฉบับที่ 2 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้

3. จัดทำแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาลำปาง ฉบับสมบูรณ์ โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดหลวงวิทยา ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยผู้บริหารและครูผู้สอน รวมจำนวน 10 คน โดยแนวทางการบริหารมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) ด้านผู้รับบริการ คือ นักเรียนประเมินความพึงพอใจ โดยรวมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้บริการและผู้รับบริการครั้งนี้ทำให้แนวทางมีความชัดเจนและเหมาะสมมากขึ้น

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผูกพันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง โดยการบูรณาการจากกรอบแนวคิดการบริหารงานตามภารกิจหลักในสถานศึกษา 4 ด้าน กระบวนการบริหาร 3 ด้าน และกรอบแนวคิดความผูกพันในโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

1. การบริหารงานตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ตามมาตรา 5 กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2542 (Office of the National Education Commission, 2010)

2. กระบวนการบริหาร 3 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผล (Siribanpitak, 2009)

3. ความผูกพันในโรงเรียน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ สุขภาวะ สภาพโรงเรียน ความสัมพันธ์ทางสังคม และวิธีการเติมเต็มด้วยตนเอง (Konu and Lintonen, 2006; Leaver, 2013)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผูกพันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดลำปาง จำนวน 372 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยขั้นตอนแรกกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยให้มีความคลาดเคลื่อนได้ 5% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 โรงเรียน ขั้นตอนที่สอง คือ การสุ่มเลือกโรงเรียนเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เลือกจากเขตพื้นที่ในจังหวัดลำปาง จำนวน 3 เขตเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายทุกพื้นที่ ขั้นตอนสุดท้าย คือ กำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาอัตราส่วนตามขนาดของโรงเรียน 4 ขนาด (เล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ) ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น รวมจำนวน 111 โรงเรียน (ร้อยละ 59.67)

2. การนำเสนอแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผูกพันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ทั้ง 3 เขต จังหวัดลำปาง ซึ่งกำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิจากตำแหน่งการบริหารระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่างศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน

ผลการวิจัย

1. กรอบแนวคิดการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผูกพันในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ประกอบด้วย

1.1 การบริหารตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่

1) การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย งานหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

2) การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

3) การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4) การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย งานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และงานกิจการนักเรียน

1.2 กระบวนการบริหาร 3 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การนำไปปฏิบัติ และการประเมินผล

1.3 ความผาสุกในโรงเรียนแบ่งองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1) สุขภาวะ (Health Status) คือ สภาพอาการทางกายภาพ (Physical Symptoms) ของนักเรียน เช่น ความเจ็บป่วยทางร่างกาย และทางจิตใจ เช่น ความตึงเครียดหรือความกังวลใจ

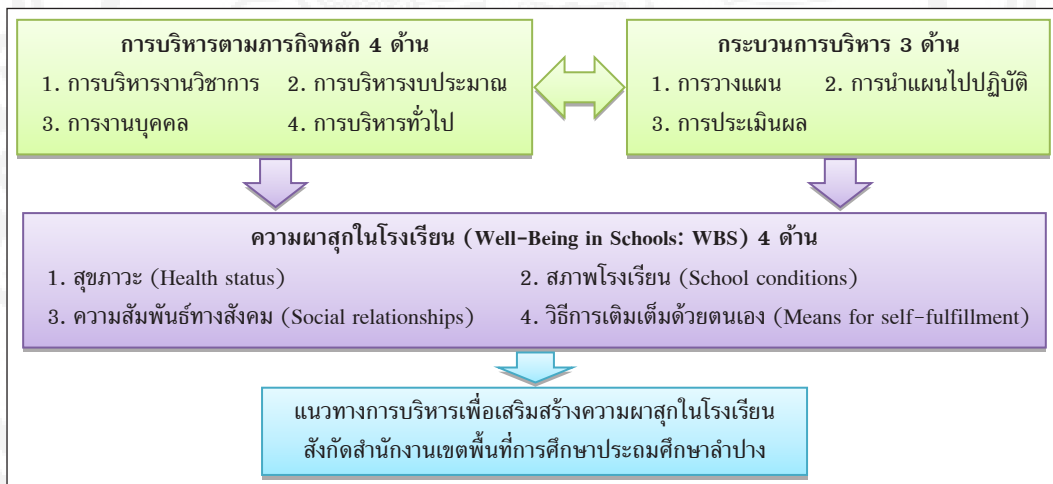
2) สภาพโรงเรียน (School Conditions) คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนทางกายภาพ เช่น การระบายอากาศ แสงไฟในห้องเรียน ความสะอาดสบายในการใช้โต๊ะเรียน ความเงียบสงบในโรงเรียน สภาพแวดล้อมทางการทำงานและ

กฎระเบียบ การเข้าถึงหน่วยงานมัธยมของโรงเรียน และการได้รับคำปรึกษา

3) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ สภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับบุคลากรในโรงเรียน ด้านการเคารพสิทธิ และการยอมรับนับถือ

4) วิธีการเติมเต็มตนเอง (Means for Self-Fulfillment) คือ สภาพการทำให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ชื่นชอบการทำงานและการเรียนรู้ ประกอบด้วย การช่วยเหลือในการเรียนรู้ มีการกระตุ้น มีส่วนร่วมในการทำงาน และมีการยกย่องชมเชยนักเรียนเมื่อทำงานสำเร็จ

สรุปกรอบแนวคิดการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง แสดงเป็นรูปภาพ ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

2. ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง พบว่า โดยภาพรวมมีค่าดัชนี $PNI_{modified} = .20$ เมื่อจำแนกตามกระบวนการบริหาร พบว่า ด้านการประเมินผลมีลำดับความสำคัญมากที่สุด ($PNI_{modified} = .21$) รองลงมา คือ การวางแผน ($PNI_{modified} = .20$) และการนำไปปฏิบัติ ($PNI_{modified} = .19$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านของการประเมินผลพบว่า การบริหารวิชาการมีค่าดัชนีมากที่สุด ($PNI_{modified} = .23$) รองลงมา คือ การบริหารงบประมาณ

($PNI_{modified} = .22$) การบริหารงานบุคคล ($PNI_{modified} = .20$) และการบริหารทั่วไป ($PNI_{modified} = .19$) ตามลำดับ โดยแสดงตามตารางที่ 1 สำหรับการจำแนกตามความผาสุกในโรงเรียน พบว่า ด้านสุขภาวะมีลำดับความสำคัญมากที่สุด ($PNI_{modified} = .205$) รองลงมา คือ ด้านสภาพโรงเรียน ($PNI_{modified} = .176$) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($PNI_{modified} = .174$) และด้านวิธีการเติมเต็มด้วยตนเอง ($PNI_{modified} = .167$) ตามลำดับ แสดงตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

การบริหาร	วิชาการ	งบประมาณ	งานบุคคล	บริหารทั่วไป	รวม
การวางแผน	.209	.266	.251	.206	.206
การนำแผนไปปฏิบัติ	.183	.234	.291	.198	.192
การประเมินผล	.230	.223	.206	.196	.213
รวม	.206	.240	.237	.198	.203

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง จำแนกตามความผาสุกในโรงเรียน

ความผาสุกในโรงเรียน	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สุขภาวะ	.205	1
2. สภาพโรงเรียน	.176	2
3. ความสัมพันธ์ทางสังคม	.174	3
4. วิธีการเติมเต็มด้วยตนเอง	.167	4
รวม	.178	-

3. แนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุก
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาลำปาง ที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบ
สอบถามปลายเปิด และสนทนากลุ่ม (Focus Group)
พบว่า ประกอบด้วย 4 แนวทางที่สำคัญ ดังนี้

3.1 การบริหารวิชาการ

1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้
เทคนิคการสอนเชิงบวกเพื่อให้ นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มี
ความสุขสนุกสนาน ให้กำลังใจหรือแรงบัลดาลใจแก่นักเรียนเสมอ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จทางการศึกษา ครู
ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะสามารถกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนรู้
ด้วยตนเอง (ด้านวิธีการเติมเต็มด้วยตนเอง)

2) ผู้บริหารควรจัดเวทีให้ผู้ปกครองร่วม
เสนอแนวคิด และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองกับครูผู้สอนได้
พบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างแนวร่วมต่อการจัดการ
ศึกษาให้ประสบความสำเร็จ (ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม)

3) ผู้บริหารควรพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร
โดยสอดแทรกเรื่องสุขภาวะการดูแลตนเองทั้งร่างกายและ
จิตใจเพื่อให้นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งพา
แก่ผู้อื่นได้ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียน
ได้ลงมือปฏิบัติเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองทั้ง
ร่างกายและจิตใจในสภาวะปกติและสภาวะเจ็บป่วย กำกับ
และติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมเป็นระยะเพื่อติดตาม
ความก้าวหน้าทางด้านสุขภาวะนักเรียน (ด้านสุขภาวะ)

3.2 ด้านงบประมาณ

1) ผู้บริหารควรมีการสำรวจ มีบัญชีและ
จัดซื้อยาและอุปกรณ์เคมีภัณฑ์ให้เพียงพอต่อความ
ต้องการ กำกับและติดตามการจัดทำรายงานผลการจัดซื้อ
ยาและอุปกรณ์เคมีภัณฑ์เพื่อความโปร่งใส (ด้านสุขภาวะ)

2) ผู้บริหารเชิญชวนครูผู้สอนร่วมกันวางแผน
การใช้จ่ายด้านสุขภาวะนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งด้าน
ร่างกายและจิตใจ จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการ
/กิจกรรมสุขภาวะอย่างเพียงพอและเหมาะสม จัดทำ
รายงานผลการจัดทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อแสดงความ
โปร่งใสในการใช้จ่าย (ด้านสุขภาวะ)

3) ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันระดม
ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการซ่อมบำรุงดูแลสภาพโต๊ะเรียน
ให้มีสภาพดีอยู่เสมอ จัดทำรายงานผลการซ่อมบำรุงดูแล
สภาพโต๊ะเรียน และผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียนควร
ร่วมกันตรวจสอบสภาพโต๊ะเรียน อุปกรณ์ทางการศึกษา
ก่อนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนปรับปรุงแก้ไขต่อไป
(ด้านสภาพโรงเรียน)

3.3 ด้านงานบุคคล

1) ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาหรือ
ฝึกอบรมครูผู้สอนให้มีความสามารถในการแสดงออก
ด้านการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน และ
ประสบความสำเร็จทางการศึกษา โดยการจัดหาเวลาที่
เหมาะสมให้ครูผู้สอนมีโอกาสได้เรียนรู้เทคนิควิธีที่ถูกต้อง
กับผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา (ด้านวิธีการเติมเต็มด้วยตนเอง)

2) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี อาทิ ความอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความจริงใจแก่ครูผู้สอน และกระตุ้นให้ครูผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ทักทายไหว้ สวัสดี ยิ้มงามถามไถ่ เต็มใจบริการ เป็นต้น ควรจัดให้มีเวทีเพื่อรับฟังปัญหาหรือทบทวนแนวทาง แก้ไขปัญหา สนับสนุนให้ครูผู้สอนเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาด้านวินัย คุณธรรมจริยธรรมครูผู้สอนและบุคลากร ในโรงเรียน นอกจากนี้ ควรมอบรางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ครูผู้สอนที่มีความประพฤติดี มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม สูงส่ง เพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (ด้าน ความสัมพันธ์ทางสังคม)

3.4 ด้านบริหารทั่วไป

1) ผู้บริหารควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อาคารสถานที่และบริเวณโดยรอบโรงเรียน เพื่อตรวจสอบ ความแข็งแรง ความปลอดภัยในการใช้งาน และสนับสนุน ให้นักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันตรวจสอบสภาพห้องเรียน อาคารเรียน โต๊ะเรียน อุปกรณ์การเรียน และสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ เพื่อให้มีสภาพพร้อมใช้งาน มีความปลอดภัยในการ ใช้งานทุกครั้ง (ด้านสภาพโรงเรียน)

2) ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการณรงค์ของนักเรียนเกี่ยวกับสุขภาวะ ส่งเสริมการจัดระบบดูแลและให้คำปรึกษานักเรียนที่มี ปัญหาสุขภาพจิตรายบุคคล ตลอดจนจัดหาสถานที่การให้ คำปรึกษาที่เหมาะสมมีความสะดวกสบายในการใช้งาน นอกจากนี้ ควรสนับสนุนกิจกรรมสภานักเรียน โดยกำหนด ให้นักเรียนคำนึงถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน การเคารพสิทธิ หรือการให้เกียรติแก่ผู้อื่น การแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงพฤติกรรมในกิจกรรมสภานักเรียน (ด้านสุขภาวะ)

3) ผู้บริหารควรส่งเสริมหรือเชิญชวนให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโครงการ/ กิจกรรมเรื่องสุขภาวะ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจสามารถส่งเสริมการ ดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจอย่าง มีประสิทธิผล นอกจากนี้ จะทำให้ผู้ปกครองมีความ สัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียน (ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม)

4) ผู้บริหารควรแต่งตั้งผู้ดูแลและผู้รับผิดชอบ ห้องพยาบาลและห้องน่านักเรียน อาจจัดแบ่งเป็นครูผู้ช่วย ดูแลนักเรียนชาย ครูผู้หญิงดูแลนักเรียนหญิง กำกับและ ติดตามแบบกัลยาณมิตรในการดูแลและรับผิดชอบห้อง พยาบาลและห้องน่านักเรียน เพื่อให้มีสภาพที่ถูกสุขลักษณะ อยู่เสมอ (ด้านสภาพโรงเรียน)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า กรอบแนวคิดการบริหารเพื่อ เสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง ประกอบด้วย

1.1 การบริหารตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย งานหลักสูตร การ จัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล 2) การ บริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ 3) การบริหารงาน บุคคล ประกอบด้วย การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา และการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การ บริหารทั่วไป ประกอบด้วย งานอาคารสถานที่และสภาพ แวดล้อมของโรงเรียน และงานกิจการนักเรียน อาจกล่าว ได้ว่า หลักการบริหารโรงเรียนทุกแห่งต้องอาศัยหลักการ บริหารจัดการในสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 (The Government Gazette, 1999) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (The Government Gazette, 2002) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (The Government Gazette, 2010) ก า ห น ด สาระสำคัญในมาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งการบริหารงาน ตามภาระงาน 4 ด้านดังกล่าว

1.2 กระบวนการบริหาร 3 ด้าน ได้แก่ การ วางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผล โดย แต่ละกระบวนการบริหาร ต้องมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจาก เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิด ของ Wongkeatrat et al. (2005) ซึ่งสรุปได้ว่า การ วางแผนประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ สถานภาพองค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพราะการ รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อนำไป จัดวางทิศทางองค์กร และการกำหนดแนวทาง สำหรับการ นำแผนไปปฏิบัติ จำต้องเปลี่ยนแปลงสิ่งที้องค์กรได้ ดำเนินการไว้หรือกำลังดำเนินการอยู่เดิม การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย หรือ เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงย่อมขึ้นอยู่กับทิศทางที่องค์กร วางไว้และแนวทางที่องค์การเลือก ลำดับสุดท้าย คือ การ

ประเมินผล เป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติงานกับแผนที่วางไว้ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของการดำเนินการตามแผนที่วางไว้และการประเมินความสำเร็จของแผน

1.3 ความผาสุกในโรงเรียนแบ่งองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาวะ (Health Status) คือ สภาพอาการทางกายภาพ (Physical Symptoms) ของนักเรียน เช่น ความเจ็บป่วยทางร่างกาย และทางจิตใจ เช่น ความตึงเครียดหรือความกังวลใจ 2) สภาพโรงเรียน (School Conditions) คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนทางกายภาพ เช่น การระบายอากาศ แสงไฟในห้องเรียน ความสะอาดสบายในการใช้โต๊ะเรียน ความเรียบร้อยในโรงเรียน สภาพแวดล้อมทางการทำงานและกฎระเบียบ การเข้าถึงหน่วยอนามัยของโรงเรียน และการได้รับคำปรึกษา 3) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ สภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับบุคลากรในโรงเรียน ด้านการเคารพสิทธิ และการยอมรับนับถือ 4) วิธีการเติมเต็มตนเอง (Means for Self-Fulfillment) คือ สภาพการทำให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ชื่นชอบการทำงานและการเรียนรู้ ประกอบด้วย การช่วยเหลือในการเรียนรู้ มีการกระตุ้น มีส่วนร่วมในการทำงาน และมีการยกย่องชมเชยนักเรียนเมื่อทำงานสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของแฮสเซอร์ (Hascher, 2012, p. 3453) ซึ่งกล่าวว่า ความผาสุกในโรงเรียนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกเชิงอัตนัยหรือทัศนคติที่มีต่อโรงเรียน รวมถึงเกี่ยวข้องกับความรู้สึกสนุกสนาน (Enjoyment) ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความผาสุก นอกจากนี้ ความผาสุกในโรงเรียนยังเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของชีวิตทางวิชาการและการสนับสนุนทางสุขภาพและสุขภาพจิตนักเรียน

2. ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง คือ ด้านการประเมินผล รองลงมา คือ การวางแผน และการนำแผนไปปฏิบัติ ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนว่าโรงเรียนต้องการให้มีการดำเนินงานด้านการประเมินผลอย่างชัดเจน ดังที่ Wongkeatrat et al. (2005) กล่าวว่า การประเมินผลหรือการควบคุมเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติงานกับแผนที่วางไว้ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของการ

ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ การประเมินความสำเร็จของแผน นอกจากนี้ ยังเป็นการทบทวนการบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาตามการบริหารงานในด้านการประเมินผล พบว่า การบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกด้านวิชาการมีลำดับความสำคัญสูงสุด รองลงมา คือ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนยังคงต้องการให้เน้นการประเมินผลงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นผลผลิตและผลลัพธ์ด้านวิชาการจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wattana (2013) พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี มีการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมากด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

นอกจากนี้ยังพบว่า การบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน ในด้านการประเมินผลการบริหารวิชาการด้านสุขภาวะนักเรียนมีลำดับความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลตนเองทางร่างกายและจิตใจไม่มากเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการสำรวจการติดตามการเจริญเติบโตในนักเรียนอายุ 6-12 ปี จำนวน 1,492,089 คน จาก 76 จังหวัดของกรมอนามัย ปี พ.ศ.2555 ซึ่งพบว่า นักเรียนมีภาวะอ้วน เตี้ย ผอม โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุจากพฤติกรรมโภชนาการที่ไม่ถูกต้อง ขาดการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง (Health Systems Research Institute, 2014) อาจกล่าวสรุปได้ว่า การบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงความเก่งและความแข็งแรงของนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นการติดตามการพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจนักเรียนนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อนักเรียนมีความรู้ความสามารถในการดูแลตนเองได้ย่อมลดความเสี่ยงภัยต่อการเจ็บป่วย และสะท้อนถึงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

3. ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ประกอบด้วย 4 แนวทางที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ด้านวิชาการ

1) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้เทคนิคการสอนเชิงบวกเพื่อให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มีความสุข สนุกสนาน ให้กำลังใจหรือแรงบัลดาลใจแก่นักเรียนเสมอ

เพื่อให้ประสบผลสำเร็จทางการศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะหรือกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกการถ่ายทอดการเรียนรู้จากประสบการณ์และแนวคิดของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Seligman et al. (2011) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ความผาสุกของบุคคลสามารถสังเกตได้จากคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ มีอารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion) มีพันธสัญญาหรือมีส่วนร่วม (Engagement) มีความสัมพันธ์ (Relationship) มีความหมาย หรือมีความสำคัญ (Meaning) และมีความสำเร็จ (Accomplishment) และสอดคล้องกับ Bloom (Bloom, 1976 as cited in Intachai, 2013) กล่าวว่า คุณลักษณะทางจิตใจ หมายถึง แรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดต้องการอยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ อาทิ ความสนใจในวิชาที่เรียน เจตคติต่อเนื้อหาวิชาและสถาบัน การยอมรับความสามารถของตนเอง ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นเดียวกัน

2) ผู้บริหารควรจัดเวทีให้ผู้ปกครองร่วมเสนอแนวคิดและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองกับครูผู้สอนได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างแนวร่วมต่อการจัดการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Panlainark (2009) ซึ่งพบว่า แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม มีการบริหารตามแนวทางของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยให้ความสำคัญเรื่องการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและการจัดบริการด้านสุขภาพสำหรับนักเรียนและครู ตลอดจนการจัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมอย่างหลากหลายเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรโดยสอดแทรกเรื่องสุขภาพ การดูแลตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ นักเรียนสามารถพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งพาแก่ผู้อื่นได้ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองทั้งร่างกายและจิตใจในสภาวะปกติและสภาวะเจ็บป่วย กำกับและติดตามผลหลังการจัดกิจกรรมเป็นระยะเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางด้านสุขภาพนักเรียน แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างความผาสุกด้านสุขภาพนักเรียน จำเป็นต้องเริ่มต้นที่หลักสูตรก่อนโดยใช้วิธีการสอดแทรกองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพแบบองค์รวมเป็นเนื้อหาหลัก

เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปกำหนดวัตถุประสงค์จัดการเรียน การสอนเน้นวิธีการปฏิบัติ ตลอดจนมีกระบวนการติดตามผลและประเมินผลสุขภาพนักเรียน และสอดคล้องกับ คำกล่าวของอภิตีกรมอนามัย วชิระ เฟ็งจันทร์ ซึ่งกล่าวว่าการตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ด้านสุขภาพอนามัย เน้นสู่สุขภาพที่ดีของนักเรียนภายใต้การสนับสนุนด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ยั่งยืน (Department of Health, 2015) ดังนั้น เรื่องสุขภาพนักเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก เพราะสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาและกระทรวงสาธารณสุขโดยตรง

3.2 ด้านงบประมาณ

1) ผู้บริหารควรมีการสำรวจความต้องการ และอุปกรณ์เคมีภัณฑ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ กำกับและติดตามการจัดทำบัญชีการจัดซื้อยาและอุปกรณ์เคมีภัณฑ์เพื่อความโปร่งใส แสดงให้เห็นว่า ก่อนดำเนินการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับยาและอุปกรณ์เคมีภัณฑ์ควรมีการสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลด้านความต้องการที่ชัดเจนก่อน จากนั้นจึงดำเนินการจัดสรรงบประมาณจัดซื้อจัดจ้างแบบโปร่งใส สอดคล้องกับหลักการพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 2 การบริหารราชการแผ่นดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน มาตรา 8 (2) บัญญัติว่า การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบได้และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น (Office of the Civil Service Commission, 2010)

2) ผู้บริหารเชิญชวนครูผู้สอนร่วมกันวางแผน การใช้จ่ายด้านสุขภาพนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมสุขภาพอย่างเพียงพอและเหมาะสม จัดทำรายงานผลการจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อแสดงความโปร่งใสในการใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่า การขับเคลื่อนความ ผาสุกด้านสุขภาพจำเป็นต้องอาศัยการจัดงบประมาณ อย่างเป็นกระบวนการไม่แตกต่างกับงานด้านอื่น ๆ และต้องคำนึงถึงเรื่องความโปร่งใสเป็นองค์หลักในการดำเนินงาน สอดคล้องกับ Panlainark (2009) ซึ่งให้ความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จอย่างยั่งยืน ยังมีอีกประการหนึ่ง คือ การมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอและการบริหารการเงินอย่างเป็นระบบ

3) ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการซ่อมบำรุงดูแลสภาพโตะเรียนให้มีสภาพดีอยู่เสมอ จัดทำรายงานผลการซ่อมบำรุงดูแลสภาพโตะเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนควรร่วมกันตรวจสอบสภาพโตะเรียน อุปกรณ์ทางการศึกษาก่อนเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนปรับปรุงแก้ไขต่อไป สอดคล้องกับ Chaiheng (2011) ซึ่งพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษา ในขณะที่ความต้องการให้การปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการนำไปใช้เพื่อการศึกษา

3.3 ด้านงานบุคคล

1) ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาหรือฝึกอบรมครูผู้สอนให้มีความสามารถในการแสดงออกด้านการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน และประสบความสำเร็จทางการศึกษา โดยการจัดหาเวลาที่เหมาะสมให้ครูผู้สอนมีโอกาสได้เรียนรู้เทคนิควิธีที่ถูกต้องกับผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา ซึ่งปัจจุบันมีวิธีการอย่างหลากหลายในการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถในการสอนที่มีประสิทธิภาพ อาทิ วิธีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities) หรือการนิเทศก์ ภายในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนในการแนะนำช่วยเหลือกันเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการพัฒนาและปรับปรุงการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน สอดคล้องกับผลการสำรวจของ Kiratikom (2015) พบว่า ปัจจัยที่ครูผู้สอนคิดว่าทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ลำดับแรก คือ ปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างครูกับศิษย์ ร้อยละ 81 รองลงมา คือ วิธีการสอนให้เข้าใจไม่ใช่ท่องจำ ร้อยละ 53.5 และการสร้างแรงบัลดาลใจถึงความสำเร็จ ร้อยละ 52 ตามลำดับ

2) ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี อาทิ ความอ่อนน้อมถ่อมตน แสดงความจริงใจแก่ครูผู้สอน และกระตุ้นให้ครูผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ทักทายไหว้ สวัสดี ยิ้มงามถามไถ่ เต็มใจบริการ เป็นต้น ควรจัดให้มีเวทีเพื่อรับฟังปัญหาหรือทบทวนแนวทางแก้ไขปัญหา สนับสนุนให้ครูผู้สอนเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านวินัย คุณธรรมจริยธรรมครูผู้สอนและบุคลากร

ในโรงเรียน นอกจากนี้ ควรมอบรางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ครูผู้สอนที่มีความประพฤติดี มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรมสูงส่ง เพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Singhapiwat (2013) พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม อุทิศร่างกายแรงใจในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรักความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันจะช่วยให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพอย่างมากและเกิดความสำเร็จ

3.4 ด้านบริหารทั่วไป

1) ผู้บริหารควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอาคารสถานที่และบริเวณโดยรอบโรงเรียน เพื่อตรวจสอบความแข็งแรง ความปลอดภัยในการใช้งาน และสนับสนุนให้นักเรียนและครูผู้สอนร่วมกันตรวจสอบสภาพห้องเรียน อาคารเรียน โตะเรียน อุปกรณ์การเรียน และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้มีสภาพพร้อมใช้งาน มีความปลอดภัยในการใช้งานทุกครั้ง ผลการนำเสนอแนวทางเรื่องนี้ได้รับการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนมากที่สุด อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความต้องการให้มีการจัดบรรยากาศทางกายภาพให้มีความสะดวกสบายมากที่สุด และมีอุปกรณ์ทางการเรียนที่มีสภาพพร้อมใช้งานได้ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Warakhum (2011) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่อย่างเหมาะสม สะอาด อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีความปลอดภัย จะเอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2) ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการณรงค์ของนักเรียนเกี่ยวกับสุขภาวะ ส่งเสริมการจัดระบบดูแล และให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิตรายบุคคล ตลอดจนจัดหาสถานที่ให้คำปรึกษาที่เหมาะสมมีความสะดวกสบายในการใช้งาน นอกจากนี้ ควรสนับสนุนกิจกรรมสภานักเรียน โดยกำหนดให้นักเรียนคำนึงถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน การเคารพสิทธิหรือการให้เกียรติแก่ผู้อื่น การแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงพฤติกรรมในกิจกรรมสภานักเรียน เนื่องจากผลการนำเสนอแนวทางเรื่องนี้ได้รับการประเมินความพึงพอใจในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะแนวทางดังกล่าวเกี่ยวข้องกับกิจการนักเรียนซึ่งตรงสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของนักเรียนมากที่สุดเช่นกัน

3) ผู้บริหารควรส่งเสริมหรือเชิญชวนให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมเรื่องสุขภาวะ เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจสามารถส่งเสริมการ ดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจอย่าง มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จะทำให้ผู้ปกครองมีความ สัมพันธ์ที่ดีกับโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีอิทธิพล ต่อพัฒนาการนักเรียนในระดับมาก สอดคล้องกับผลการ วิจัยของ Chaisri, Senadisai and Maneesriwongul, (2011) พบว่า ครูทุกคนในโรงเรียน ตลอดจนนักเรียน และ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในงานอนามัยโรงเรียน โดยปรับ ทัศนคติของครูทุกคนให้เกิดความตระหนักในการดูแล สุขภาพนักเรียน และให้ความรู้เกี่ยวกับงานอนามัยโรงเรียน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน

4) ผู้บริหารควรแต่งตั้งผู้ดูแลและผู้รับผิดชอบ ห้องพยาบาลและห้องน้่านักเรียน อาจจัดแบ่งเป็นครูผู้ชาย ดูแลนักเรียนชาย ครูผู้หญิงดูแลนักเรียนหญิง กำกับและ ติดตามแบบกัลยาณมิตรในการดูแลและรับผิดชอบห้อง พยาบาลและห้องน้่านักเรียน เพื่อให้มีสภาพที่ถูกสุขลักษณะ อยู่เสมอ ผลการนำเสนอแนวทางเรื่องนี้สะท้อนสภาพ กระบวนการจัดระบบการดูแลสุขอนามัยในด้านสถานที่ให้ มีความสะอาดและปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรนำแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกใน โรงเรียนครั้งนี้ ไปกำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมให้โรงเรียน ใช้เป็นแนวทางเติมเต็มให้นักเรียนมีความสุข และมี คุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านสุขภาวะนักเรียน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง ยังคงมีความต้องการ ให้มีการบริหารเพื่อเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนด้าน สุขภาวะในระดับมากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ควรนำแนวทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความ ผาสุกในโรงเรียนด้านสภาพโรงเรียน ไปกำหนดเป็น มาตรการเร่งด่วนได้ เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับงานอาคาร สถานที่และกิจการนักเรียน อาจเป็นเพราะนักเรียนมี ส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการใช้งานในสถานที่ต่างๆ และ

อุปกรณ์ทางการศึกษา ส่วนกิจการนักเรียนดำเนินการ โดยนักเรียนเป็นหลักทำให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมมากกว่า ด้านสุขภาวะและความสัมพันธ์ทางสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทาวิจัยเกี่ยวกับความผาสุกของครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาลำปาง เนื่องจากการประชุมสนทนากลุ่มโดยครูผู้สอน กล่าวว่ นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางพฤติกรรม จากครูผู้สอน หากครูผู้สอนมีความผาสุก มีความสุข ความพึงพอใจ และคุณภาพชีวิตดีย่อมส่งผลต่อนักเรียน ด้วยเช่นกัน

2.2 ควรทาวิจัยเกี่ยวกับตัวชี้วัดความผาสุกใน โรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยยังขาดข้อมูล ด้านคุณลักษณะความผาสุกในโรงเรียนทำให้การเสริมสร้าง ความผาสุกในโรงเรียนอาจไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะยัง ขาดตัวบ่งชี้ความผาสุกในโรงเรียน ซึ่งหากมีผลการวิจัย คุณลักษณะและตัวบ่งชี้ความผาสุกในโรงเรียนที่ชัดเจนจะ ทำให้การเสริมสร้างความผาสุกในโรงเรียนมีความสำเร็จ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความ กรณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิยะดา เหล่ามตระกูล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย สุขจิตต์ ที่ได้กรุณา ให้คำแนะนำช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของบทความ งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ช่วยให้ คำแนะนำด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณแหล่งทุน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่ให้การ สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

References

- Chaiheng, S. (2011). *Development of Strategies for Educational Resource Management of Small Schools in Urban and Rural Areas*. (Doctoral dissertation) Chulalongkorn University, Bangkok.
- Chaisri, A., Senadisai, S., & Maneesriwongul, W. (2011). Participation of Schools, Parents, Primary Care Units, and the Local Administrative Authority in School Health: A Case Study. *Rama Nurs Journal*, 17(3), 506-519.

- Chiengkul, W. (2010). *Educational Reform Guidelines for Personal and Country Happiness*. Retrieved from <http://witayakornclub.wordpress.com/2009/03/04/>
- Department of Health. (2015). *2015, One out of 10 Children are Obese, Obesity, Nutritional Deficiencies are Not Correct*. Retrieved from http://www.anamai.moph.go.th/ewt_news.php?nid=4874
- Egic, B., Tasic, I., & Saifert, D. (2010). The Research of the Management Process of the Primary Schools Headmasters in Serbia. *Technics Technologies Education Management-TTEM*, 5(4), 813-820.
- Hascher, T. (2012). Well-Being and Learning in School. In Springer Science + Business Media, N. Seel (Eds.), *Encyclopedia of the Sciences of Learning* (pp. 3453-3456). Department of Education Research University, University of Salzburg, Salzburg, Austria: Springer.
- Health Systems Research Institute. (2014). *I'm Stunned Thai Children, Fat, Lean, 'Eat Less Vegetable - Focus on Sweets*. Retrieved from <https://www.hsri.or.th/people/media/waiting-categorize/detail/4788>
- Intachai, R. (2013). *Factors Related to Mathematics Learning Achievement of Engineers Students at Rajamangala University of Technology Lanna Chiangmai* (Research report). Chiangmai: Rajamangala University of Technology Lanna Chiangmai.
- Kiratiikorn, K. (2015). *Factors Affecting of Teachers to Success in Teaching. The Quality Learning Foundation (QLF)*. Retrieved form <http://www.thaihealth.or.th/Content/29633>
- Konu, A. I., & Lintonen, T. P. (2006). School well-being in Grades 4-12. *Health Education Research: Theory & Practice*, 21(5), 633-642. doi: 10.1093/her/cyl032.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-608.
- Leaver, C. A. (2013). Visiting Again? Subjective Well-Being of Children in Elementary School and Repeated Visits to School Health Nurses. *Journal of School Health*, 84(5), 294-301.
- National Institute of Educational Testing Service (NIETS). (2017). *The Report of Ordinary National Education Testing: O-NET Test Results for Elementary School Level 6, 2016 School Year*. Retrieved from www.kruupdate.com/news/newid-2800.html
- Nelson, M. D., Tarabochia, D. W., & Koltz, R. L. (2015). PACES: A Model of Student Well-Being. *Journal of School Counseling is the Property of Montana State*, 13(19), 1-25. Retrieved from files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1079029.pdf
- Office of the Civil Service Commission. (2010). *Standardization approach Manual of Corporate Transparency*. Bangkok: Office of the Civil Service Commission.
- Office of the National Education Commission. (2010). *The 1999 National Education Act, Amendment No. 3, 2010*. Retrieved from <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>
- Panlainark, N. (2009). *Development of a Primary School Administrative System to Promote Holistic Health and Hygiene*. (Doctoral dissertation). Chulalongkron University, Bangkok.
- Seligman, M. E. P., Forgeard, M. J. C., Jayawickreme, E., & Kern, M. L. (2011). Doing the Right Thing: Measuring Well-Being for Public Policy. *International Journal of Wellbeing*, 1(1), 79-106. doi: 10.5502/ijw.v1i1.15.

- Singhapiwat, P. (2013). *Motivation Affecting to Performance Efficiency of Staffs in Vocational Education, Lampang Province*. (Master's thesis). Nation University, Lampang.
- Siribanpitak, P. (2009). *Management and Provision of Education for a Small Planet*. Bangkok: Prig Wan Communication.
- The Government Gazette. (1999). *National Education Act B.E. 1999*. Retrieved from <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/law%20edu%20%202542.pdf>
- The Government Gazette. (2002). *The 1999 National Education Act, Amendment No. 2, 2002*. Retrieved from <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/10>
- The Government Gazette. (2010). *The 1999 National Education Act, Amendment No. 3, 2010*. Retrieved from <http://kormor.obec.go.th/act/act081.pdf>
- Warakhum, T. (2011). *A Study of Environmental Management Contributed to Learning of Watchanpradittharam School Prasicharoen Distric, Bangkok*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Wasri, P. (2015). *Educational System to Solve the Misery of the Land (2nd ed.)*. Nakhon Pathom: Center for Intellectual Education Mahidol University.
- Wattana, N. (2013). *A Study of Academic Administration in the Small-Size Primary School under Chon Buri Provincial Primary Education Office*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Wongkeatrat, W., Suwanpakdee, K., Parinyatanakul, P., Tanatikom, W., & Nukulvutthiopas, P. (2005). *Strategic Planning: The Art of Mapping Organization towards Excellence (3rd ed.)*. Bangkok: Thailand Productivity Institute.